

To: (10)(2e) (10)(2e) @minvws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minvws.nl; (10)(2e)
 (10)(2e) (10)(2e) @minvws.nl
From: (10)(2e)
Sent: Wed 7/15/2020 3:37:33 PM
Subject: FW: Omgevingsanalyse VWS COVID-19 | 15 juli
Received: Wed 7/15/2020 3:37:33 PM
[image001.jpg](#)
[Omgevingsanalyse VWS COVID-19 1030u 2020715.pdf](#)

Hoi (10)(2e)

Zat even mijn mail beetje door te kijken of ik nog iets moest doorzetten (ivm afwezigheid (10)(2e) , maar jullie houden me uit de loop zo te zien ☺

Cc me maar gerust hoor. Ben wel benieuwd naar de ventilatiestukken althans de reactie.

Zag wel de mailwisseling over onderzoek rvm veehouderij ed.

Vroeg me af of we onderstaande daarin niet in mee moeten nemen? En is de tweetraps dan nog wel zinvol? Jullie hebben daar wat langer over nagedacht, dus laat aan jullie oordeel over!

Succes!

Gr (10)(2e)

Onderzoekers van de Britse Universiteit Birmingham hebben 'overtuigend bewijs' gevonden dat luchtverontreiniging heeft bijgedragen aan het hoge aantal infecties, ziekenhuisopnames en sterfgevallen die er zijn geweest door het coronavirus in Noord-Brabant en Zuid-Limburg. Een van de factoren hiervoor is volgens de onderzoekers de intensieve veehouderij.

Onderzoek naar link luchtverontreiniging en aantal coronabesmettingen, ziekenhuisopnames en sterfgevallen

* Onderzoekers van de Britse Universiteit Birmingham hebben 'overtuigend bewijs' gevonden dat luchtverontreiniging heeft bijgedragen aan het hoge aantal infecties, ziekenhuisopnames en sterfgevallen die er zijn geweest door het coronavirus in Noord-Brabant en Zuid-Limburg. Een van de factoren hiervoor is volgens de onderzoekers de intensieve veehouderij. Uit het onderzoek blijkt dat een kleine toename in de Pagina 3 van 5

lange termijn blootstelling aan vervuilde deeltjes, het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames met 10% doet stijgen en het aantal doden met 15%. Volgens de onderzoekers van de Universiteit van Birmingham is ook al gebleken dat de verontreinigende stoffen het risico op het krijgen van infecties door virussen die op de luchtwegen zijn gericht, vergroten. En laat de ziekteverwekker die COVID-19 veroorzaakt nou net zo'n virus zijn. De onderzoekers hebben gegevens gebruikt van 355 Nederlandse gemeenten: "We ontdekten dat bij een toename van concentraties fijnstof van 1 microgram per kubieke meter, het aantal COVID-patiënten ook toenam tot vijftien gevallen, vier ziekenhuisopnames en drie sterfgevallen."

* De onderzoekers noemen het ongewoon dat de corona hotspots te vinden waren in het zuiden van ons land, waar er relatief minder mensen dicht bij elkaar wonen dan in de grote steden. Eerder werd carnaval aangewezen als een belangrijke oorzaak voor de snelle verspreiding van het virus in de provincies Noord-Brabant en Limburg. Maar dat is maar deels waar, zeggen de onderzoekers. "Hoewel het waarschijnlijk is dat de carnavalsvieringen een rol speelden, suggereert het patroon van de coronagevallen in deze regio's, dat andere factoren minstens zo belangrijk zijn." Daarmee wordt bedoeld op de intensieve veehouderij in Noord-Brabant en Limburg. De zuidoostelijke provincies huisvesten meer dan 63% van de 12 miljoen varkens in het land en bijna de helft van de 101 miljoen kippen die in Nederland rondlopen. Door de intensieve veehouderij ontstaat veel ammoniak. Deze deeltjes vormen vaak een aanzienlijk deel van fijnstof bij luchtverontreiniging. De concentraties hiervan zijn het hoogst in luchtmonsters uit Zuidoost-Nederland, schrijven de onderzoekers.

* In het onderzoek wordt gebruik gemaakt van gegevens tot 5 juni 2020. "De relatie die we hebben gevonden tussen vervuiling en COVID-19, bestaat zelfs na controle op andere bijdragende factoren, zoals carnaval", schrijven de onderzoekers. Andere factoren waar rekening mee werd gehouden waren onder meer het gemiddelde inkomen, het opleidingsniveau, roken, het aandeel van de bevolking dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt en de nabijheid van de internationale grenzen. Volgens het onderzoek is de hoogste jaarlijkse gemiddelde concentratie fijnstof in een Nederlandse gemeente 12,3 microgram per kubieke meter. In de gemeente met de laagste concentratie is dat getal 6,9. De onderzoekers: "Als de concentraties fijnstof in de meest vervuilde gemeente zouden dalen tot het niveau van de minst vervuilde gemeente, zou dit volgens onze gegevens kunnen leiden tot 82 minder

ziektegevallen, 24 minder ziekenhuisopnames en 19 minder sterfgevallen."

* Hoewel er dus een sterk verband is aangetoond tussen luchtvervuiling en meer besmettingen met het coronavirus, ziekenhuisopnames en doden, is er volgens de onderzoekers meer onderzoek naar individuele gevallen nodig om andere factoren 100 procent uit te kunnen sluiten. "Binnen regio's kunnen de niveaus van vervuiling en COVID-19 gevallen aanzienlijk verschillen, waardoor het moeilijk is om de precieze relatie tussen beiden in te schatten. Als we de link tussen individuele mensen kunnen bestuderen, kunnen we de invloed van leeftijd en gezondheid nauwkeuriger elimineren," schrijven de onderzoekers. Desalniettemin is hoofdonderzoeker prof. Matthew Cole verrast door de cijfers. Tegen de Britse krant The Guardian verklaart hij: "Ik was er echt door getroffen dat er zo'n sterke relatie is." Het onderzoek is beoordeeld door onafhankelijke wetenschappers en geaccepteerd voor publicatie in het tijdschrift 'Environmental and Resource Economics'.

Gr (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport |
Parnassusplein 5 | Postbus 20350 2500 EJ Den Haag |
(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minvws.nl

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@minvws.nl>

Verzonden: woensdag 15 juli 2020 11:22

[illegible]

```
< (10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) < (10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) @minjenv.nl'; (10)(2e) @rvo.nl'
< (10)(2e) @rvo.nl>; (10)(2e) @rvo.nl>; (10)(2e) @rvo.nl>; (10)(2e) @minszw.nl>; (10)(2e)
(10)(2e) < (10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) < (10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e)
(10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) < (10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) @minaz.nl'
(10)(2e) @minaz.nl>; (10)(2e) @minjenv.nl' < (10)(2e) @minjenv.nl>; (10)(2e)
(10)(2e) @minvws.nl>; (10)(2e) < (10)(2e) @minvws.nl>
```

Onderwerp: Omgevingsanalyse VWS COVID-19 | 15 juli

Dag collega's,
Zie in de bijlage de VWS-omgevingsanalyse van vandaag met het beeld van de afgelopen 48 uur. Hieronder alvast de samenvatting.

Groet,
(10)(2e) en (10)(2e)

Samenvatting

- Verschillende media duiken in de weekcijfers van het RIVM, waarbij de focus steeds wat verschilt. Trouw schrijft bijvoorbeeld 'in tegenstelling tot de crisistaf, zijn het nu niet de ouderen die ziek worden'. Nieuwe besmettingen vinden vooral plaats onder 20 tot 40-jarigen. AD meldt dat 'voor het eerst in anderhalve maand het aantal besmettingen weer groeit.' De krant vult daarbij aan dat de meeste besmettingen (60%) thuis plaatsvinden.
- AD meldt op de voorpagina dat door een storing in de database waarin informatie over geteste coronapatiënten wordt opgeslagen, belangrijke gegevens van het bron- en contactonderzoek kwijt waren. Zo was onduidelijk hoeveel kinderen, zorgverleners en leraren afgelopen week besmet raakten. Volgens GGD GHOR hebben de problemen 'geen invloed gehad op de acute bestrijding van het virus'. "Wij vrezen niet dat we nu een cluster missen."
- Europese landen lijken het dragen van mondkapjes steeds ruimer in te zetten. De Telegraaf spreekt van een 'opmars in Europa'. Het ^{10/2a} (10/2a) verruimen het verplicht dragen van mondkapjes naar overdekte ruimtes (10/2a) en winkels en supermarkten (10/2a). Met de verplichtingen in (10/2a) zou het kapje 'oprukken' naar Nederland, waardoor men zich afvraagt of de mondkapjesplicht ook hier verruimd zal worden.
- Onderzoekers van de Britse Universiteit Birmingham hebben 'overtuigend bewijs' gevonden dat luchtverontreiniging heeft bijgedragen aan het hoge aantal infecties, ziekenhuisopnames en sterfgevallen in Noord-Brabant en Zuid-Limburg. De onderzoekers van Birmingham hebben specifiek gekeken naar de relatie tussen COVID-19 gevallen en blootstelling aan luchtverontreiniging in Nederland, omdat het opvallend was dat de ergste luchtvervuiling hier niet in steden voorkomt, maar vooral op bepaalde plekken op het platteland. Een van de factoren hiervoor is volgens de onderzoekers de intensieve veehouderij.
- Een ruime meerderheid van de Nederlanders onder de dertig jaar houdt zich niet meer aan de 1,5 meter-regel, dat blijkt uit onderzoek van Wat vindt Nederland, het opiniepanel van Hart van Nederland. Mensen van vijftig jaar of ouder houden zich daarentegen nog massaal aan de opgelegde coronamaatregel. Uit het Wat vindt Nederland-onderzoek onder ruim 4.000 panelleden blijkt dat hoe ouder mensen zijn, hoe beter ze zich aan de 1,5 meterregel houden. Zo zegt 39% van de mensen onder de dertig jaar zich aan de regel te houden, voor mensen tussen de dertig en vijftig is dat 54% en van de mensen ouder dan vijftig laat 76% weten netjes de afstand te bewaren.
- Een op de vijf werkenden geeft aan dat zijn werkgever steeds lakser omgaat met de coronaregels. Bij werknemers in de industrie (29%), ICT (24%) en in de zorg (24%) is dit het hoogst, meldt vakbond CNV die (10/2a) onderzoek liet doen onder 2500 werkenden. CNV roept werkgevers op om zeker met alle vakantieterugkeerders de touwtjes weer strakker in handen te nemen.
- Volgens Trouw is er meer oog voor de aanpak van de crisis en de gevolgen ervan nu het ergste voorbij lijkt. Crisisexperts schrijven daarbij in een analyse van de aanpak van Covid-19 dat gezagsdragers de signalen uit het buitenland serieuzer hadden moeten nemen. Experts en overheidsbestuurders hadden kwetsbare ouderen eerder moeten waarschuwen voor het gevaar van Covid-19. Tot die conclusie komen de (10/2a) en vier mede-auteurs in hun boek 'analyse van de nationale crisispresons'.